KAA 7/2025 vp – Krääsätalous kuriin – suomalaisyritysten ja kuluttajien oikeuksien puolesta

Suomen Tekstiili ja Muoti ry (STJM) kiittää eduskunnan talousvaliokuntaa kutsusta asiantuntijakuulemiseen ja toimittaa tämän kirjallisen asiantuntijalausunnon kuulemisen tueksi.

Rakenteellinen markkinahäiriö Suomen tekstiili- ja muotimarkkinoilla

STJM pitää Krääsätalous kuriin -aloitetta tärkeänä ja tukee sen tavoitetta rajoittaa ultrapikamuodin ja halpatuotteiden epäreilua asemaa Suomessa. Kiinalaisista verkkokaupoista tilattavista tuotteista vaatteet, tekstiilit ja tekstiilitarvikkeet muodostavat suurimman tuoteryhmän tavaraerien lukumäärällä mitattuna. Kyse ei ole marginaalisesta ilmiöstä, vaan rakenteellisesta markkinahäiriöstä, jolla on suoria vaikutuksia suomalaisten yritysten liikevaihtoon ja kannattavuuteen, työllisyyteen ja veropohjaan, viranomaisten valvontakykyyn sekä kuluttajien oikeuksiin ja tuoteturvallisuuteen. Lisäksi ilmiöllä on merkittäviä ympäristö- ja kansanterveydellisiä vaikutuksia. Talousvaliokunnan näkökulmasta kysymys on siten reilun kilpailun, toimivien sisämarkkinoiden ja julkisen talouden kestävyyden turvaamisesta. STJM:n näkemyksen mukaan EU-tason toimien rinnalla tarvitaan myös kansallisia toimia ja ratkaisuja, jotta haittoihin voidaan puuttua tehokkaasti ja viipymättä.

Ultrapikamuoti murentaa reilua kilpailua, kuluttajansuojaa ja valvonnan toimivuutta

Viime vuosikymmeninä pikamuotibrändit ovat vakiinnuttaneet asemansa globaalilla markkinalla. Erityisesti 2010-luvulta alkaen ultrapikamuotitoimijat ovat vallanneet aggressiivisesti markkinaosuutta, mikä on johtanut vaatteiden arvostuksen heikkenemiseen, kestämättömään kulutukseen sekä vakaviin sosiaalisen vastuun ja ympäristökuormituksen ongelmiin. Kiinalaisten verkkokauppa-alustojen kautta tuotavat tuotteet eivät usein sovellu kiertotalouden piiriin heikon laadun, lyhyen käyttöiän tai puutteellisen vaatimustenmukaisuuden vuoksi. Ilmiöön liittyy lisäksi merkittäviä tuoteturvallisuus- ja terveysriskejä, sillä markkinoille saatettavat tuotteet eivät kaikilta osin täytä EU-lainsäädännön vaatimuksia, eikä viranomaisten valvonta nykyresurssein kata laajamittaista pienpakettituontia. Samalla vastuullisen ja kannattavan liiketoiminnan edellytykset etenkin tekstiili- ja muotialan yrityksissä ovat heikentyneet. STJM:n selvityksen mukaan 60 prosenttia alan toimijoista ilmoittaa halpatuontivyöryn vaikuttaneen negatiivisesti kotimaiseen liikevaihtoon ja noin neljännes yrityksistä on joutunut turvautumaan irtisanomisiin tai lomautuksiin pelkästään halpatuonnin seurauksena. Alalla on viime vuosina nähty myös yrityssaneerauksia ja konkursseja.

Epäreilu pelikenttä

Suomalainen tekstiili- ja muotiala on määrätietoisesti edistänyt kestävämpää liiketoimintaa vastuullisin materiaalein ja kiertotalouden periaattein. Ulkomaisten ultrapikamuotibrändien sekä krääsätaloustoimijoiden nopeasti kasvanut markkinaosuus asettaa alalle kuitenkin merkittäviä haasteita. Ulkomaisten brändien osuus suomalaisten vaateostoksista on jo yli 85 prosenttia ja kuluttajien vierailut ultrapikamuoti- ja krääsätalousalustoilla ovat lisääntyneet räjähdysmäisesti. Samalla immateriaalioikeuksien loukkausten valvonta on lisännyt suomalaisyritysten kustannuksia ja hallinnollista taakkaa tilanteessa, jossa yritysten on samanaikaisesti täytettävä yhä laajenevat kestävyyssääntelyvaatimukset.

Emilia Gädda
+358 41 545 8142
emilia.gadda@stjm.fi

17/2/2026

SUOMEN TEKSTIILI & MUOTI

STJM pitää välttämättömänä krääsätalous ja ultrapikamuodin haittojen rajoittamiseen tähtäävän lainsäädännön valmistelua sekä jo käytettävissä olevien valvontatoimenpiteiden tehokasta toimeenpanoa. Näin voidaan tukea kestävämpää liiketoimintaa, vahvistaa kotimaisten yritysten kilpailukykyä ja edistää siirtymistä kohti kiertotaloutta.

Miksi ultrapikamuoti ja krääsätalous ovat ongelma?

Ultrapikamuoti ja EU:n ulkopuolelta tuleva krääsätalous aiheuttavat samanaikaisesti kuluttajansuojaan, markkinoiden toimivuuteen ja julkiseen talouteen liittyviä ongelmia, joita nykyinen valvontajärjestelmä ei kykene riittävästi hallitsemaan.

Kuluttajien harhaanjohtaminen ja tuoteturvallisuuden puutteet ovat keskeinen huolenaihe. EU:n ulkopuolelta saapuvien tuotteiden turvallisuutta ei nykyresurssein pystytä valvomaan riittävästi, erityisesti laajamittaisen pienpakettituonnin osalta. Ultrapikamuoti- ja krääsätalousalustat hyödyntävät aggressiivisia ja usein harhaanjohtavia markkinointikeinoja, jotka hämärtävät kuluttajien käsitystä tuotteiden laadusta, alkuperästä ja vaatimustenmukaisuudesta. Toistuvat rikkomukset kuluttajansuojan ja tietosuojan osalta heikentävät luottamusta sääntelyjärjestelmän toimivuuteen ja reiluun kilpailuun.

Ilmiöön liittyy myös ihmisten terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä riskejä, joilla on kansanterveydellistä merkitystä. Osa EU:n ulkopuolelta markkinoille saatettavista tuotteista ei täytä EU:n tuoteturvallisuus- ja kemikaalilainsäädännön vaatimuksia, mikä heijastaa puutteita tuotteiden vaatimustenmukaisuudessa ja ennakkovalvonnassa. Yksittäistapauksissa on raportoitu iho- ja hengitystieoireita, ja kansainväliset selvitykset viittaavat siihen, että vaatimustenvastaisia tuotteita päätyy kuluttajien käyttöön. Puutteellinen tuoteturvallisuus ja vaatimustenmukaisuus yhdistettynä rajalliseen markkinavalvontaan lisäävät riskiä siitä, että terveydelle haitallisia tuotteita päätyy kuluttajamarkkinoille.

Immateriaalioikeuksien loukkaukset muodostavat merkittävän ongelman tekstiili- ja muotialalla, jossa korkein lisäarvo syntyy suunnittelusta, brändeistä ja luovasta työstä. Ultrapikamuoti- ja krääsätaloustoimijat kopioivat järjestelmällisesti eurooppalaisten ja suomalaisten yritysten designeja, mikä heikentää innovaatioihin perustuvaa liiketoimintaa. Oikeuksien valvonta edellyttää yrityksiltä lisäresursseja ja kasvattaa hallinnollista taakkaa, mikä heikentää entisestään kotimaisten yritysten kilpailukykyä.

Kilpailu vääristyy, kun ulkomaiset ultrapikamuoti- ja krääsätalousalustat toimivat käytännössä ilman samoja vaatimustenmukaisuuskustannuksia sekä niihin liittyvää tehokasta valvontaa kuin suomalaiset ja eurooppalaiset yritykset. Tämä epäsymmetria murentaa reilua kilpailua ja siirtää markkinaosuutta toimijoilta, jotka noudattavat EU:n sääntöjä.

Ilmiöllä on myös merkittäviä taloudellisia ja rakenteellisia riskejä Suomelle. Valvomaton tuotevirta heikentää veropohjaa ja lisää riippuvuutta kestämättömistä liiketoimintamalleista. Tämä uhkaa kotimaisten yritysten elinvoimaa, huoltovarmuutta sekä hyvinvointiyhteiskunnan julkisten palveluiden rahoituspohjaa. Samalla ultrapikamuoti ja krääsätalous vaikeuttavat kiertotalouden toteutumista, jota suomalaiset tekstiili- ja muotialan yritykset edistävät markkinaehtoisesti. Lisäksi ympäristöhaitat ja kustannusten ulkoistaminen ovat merkittäviä haasteita. Ultrapikamuoti ja krääsätalous kiihdyttävät kertakäyttökulutusta ja ylituotantoa, mikä lisää päästöjä, luonnonvarojen ylikulutusta ja tekstiilijätteen määrää. Velvoitteitaan välttelevät alustat siirtävät myös tuottajavastuu- ja kierrätyskustannuksia kotimaisten yritysten ja yhteiskunnan kannettaviksi.

Emilia Gädda
+358 41 545 8142
emilia.gadda@stjm.fi

17/2/2026

SUOMEN TEKSTIILI & MUOTI

Kansalliset toimet – välittömät keinot haittojen rajoittamiseen

Koska EU-tason päätöksenteko etenee väistämättä hitaasti, on välttämätöntä ryhtyä toimiin myös kansallisesti.

- **Kuluttajansuoja ja markkinavalvonta:** STJM katsoo, että kuluttajansuojan ja markkinavalvonnan vahvistaminen on keskeinen ja kiireellinen keino ultrapikamuodin ja kräsätalouden haittojen rajoittamiseksi. Tämä edellyttää lisäresurssien kohdentamista viranomaisille harhaanjohtavan mainonnan, tuoteturvallisuuden ja tietosuojaan liittyvien rikkomusten torjumiseksi sekä viranomaisten toimivaltuuksien ja toimintamallien selkeyttämistä, jotta valvonta on tehokasta myös rajat ylittävissä ja digitaalisissa toimintamalleissa. Valvonnan tulee olla riittävän selkeä ja vahva, jotta siihen voidaan puuttua tehokkaasti tilanteissa, joissa rikkomukset ovat laajamittaisia, toistuvia ja kohdistuvat Suomen markkinoille EU:n ulkopuolelta käsin. Lisäksi STJM korostaa, että jo olemassa olevia toimivaltuuksia tulee hyödyntää nykyistä tehokkaammin. Markkinavalvontaa tulee toteuttaa riskiperusteisesti ja kohdentaa erityisesti suuriin ja systemaattisesti sääntöjä rikkoviin toimijoihin. Rajat ylittävissä kuluttajasuojarikkomuksissa CPC-menettelyjen systemaattinen ja johdonmukainen hyödyntäminen on välttämätöntä, jotta laajamittaisiin ja toistuviin rikkomuksiin voidaan puuttua vaikuttavasti. STJM pitää perusteltuna myös määräaikaisen, kohdennetun valvontakampanjan käynnistämistä, jossa yhdistetään keskeisten viranomaisten toimivaltuudet. Tällainen yhteisvalvonta parantaisi valvonnan vaikuttavuutta ja mahdollistaisi nopeamman reagoinnin tilanteissa, joissa nykyinen markkinavalvontamalli ei pysty vastaamaan laajamittaisiin pienpakettivirtoihin. Valvonnassa tulee hyödyntää täysimääräisesti myös nykyiseen lainsäädäntöön sisältyviä viimekätisiä keinoja tilanteissa, joissa vakavat ja toistuvat rikkomukset aiheuttavat haittaa kuluttajille tai markkinoiden toimivuudelle.
- **Kohdennetut käsittelymaksut:** STJM katsoo, että Suomeen tulee ottaa käyttöön kansallinen pienpakettien käsittelymaksu EU:n ulkopuolisille ultrapikamuoti- ja kräsätaloustilauksille mahdollisimman pian. Kansallinen käsittelymaksu on tarvittava keino vastata pienpakettituonnista aiheutuviin kasvaviin käsittely-, valvonta- ja ympäristökustannuksiin sekä turvata viranomaisten edellytykset hoitaa tehtävänsä tehokkaasti nykyisessä volyymissa. Käsittelymaksun tulee perustua realistiseen arvioon todellisista kustannuksista, joita pienpakettien käsittelystä ja valvonnasta aiheutuu. Pelkkä nimellinen maksu ei ole riittävä, jos se ei mahdollista tarvittavien viranomaisresurssien palkkaamista ja valvontatoimien laajentamista siten, että valvonta pystyy seuraamaan ja puuttumaan toimijoihin, jotka toimivat markkinoilla sääntöjä välttäen. STJM katsoo, että kansallinen käsittelymaksu tulee ottaa käyttöön viipymättä, koska nykyinen valvontakyky ei skaalaudu laajamittaisiin pienpakettivirtoihin. Tämä on välttämätöntä, jotta valvonta sekä kuluttajansuoja voivat todellisuudessa toimia myös tilanteissa, joissa tuotteita tuodaan pieninä erinä suoraan kuluttajille EU:n ulkopuolelta.
- **Kansallinen koordinaatio:** STJM kannattaa komission suositteleman kansallisen task forcen käynnistämistä viipymättä siten, että kaikki keskeiset viranomaiset sekä elinkeinoelämä ovat mukana ja toiminnan painopiste on verkkokauppaan ja pienpakettituontiin liittyvässä valvonnassa. Kokonaiskoordinaatiolle tulee nimetä selkeä vastuutaho valtionhallinnossa.
- **Yritysten tukeminen:** STJM:n näkemyksen mukaan yrityksille tulee myöntää taloudellisia kannustimia ja investointitukia kiertotalouteen perustuvien ja kestävämpien liiketoimintamallien sekä niihin nojaavien korkean jalostusarvon tuotteiden ja palvelujen kehittämiseen.

Emilia Gädda
+358 41 545 8142
emilia.gadda@stjm.fi

17/2/2026

SUOMEN TEKSTIILI & MUOTI

- **Veroratkaisut:** STJM katsoo, että verotuksellisia ohjauskeinoja tulee hyödyntää vastuullisen kuluttamisen sekä korjaus-, uudelleenkäyttö- ja kierrätyspalvelujen edistämiseksi, jotta kestävämmät ratkaisut saavat markkinoilla kilpailuetua suhteessa kertakäyttöön perustuviin toimintamalleihin.
- **Tietoisuuden lisääminen:** STJM ehdottaa valtakunnallisten kampanjoiden toteuttamista ultrapikamuodin ja krääsätalouden haittojen näkyväksi tekemiseksi ja kestävämpien kulutusvalintojen tukemiseksi. Lisäksi kuluttajakasvatusta tulee vahvistaa eri kouluasteilla osana tarkoituksenmukaisia oppiaineita siten, että oppilaille tarjotaan tutkittuun tietoon perustuvaa opetusta ultrapikamuodin ja krääsätalouden taloudellisista, ympäristö- ja yhteiskunnallisista vaikutuksista.

EU-tason toimet – yhtenäiset ratkaisut koko sisämarkkinalle

Ultrapikamuodin ja krääsäkaupan rajoittaminen vaatii lisäksi EU-tason toimia, jotta sääntely olisi vaikuttavaa ja yhdenmukaista sisämarkkinoilla.

- **150 euron tullivapauden poistamisen nopeuttaminen ja verovalvonnan tehostaminen:** Nykyinen de minimis -tullivapaus on antanut EU:n ulkopuolisille verkkokaupoille merkittävän kilpailuedun ja mahdollistanut keinotekoisesti alhaisen hintatason. EU on jo päättänyt tullivapauden poistamisesta osana tulliuudistusta, mutta nykyinen aikataulu, jossa muutos tulee täysimääräisesti voimaan vasta vuonna 2028, ei vastaa tilanteen vakavuutta. Ultrapikamuoti- ja krääsätaloustoimijoiden tavaravirrat kasvavat ennennäkemättömällä vauhdilla, minkä vuoksi tullivapauden poistamista ja siihen liittyvää verovalvontaa on tarpeen toteuttaa nopeutetulla aikataululla kilpailuneutraliteetin ja sisämarkkinoiden toimivuuden turvaamiseksi.
- **Verkkokauppa-alustojen vastuun vahvistaminen:** Verkkokauppa-alustojen on kannettava vastuu samalla tavalla kuin EU:ssa toimivien yritysten. EU:ssa on aina oltava nimetty vastuullinen toimija, joka vastaa tuotteiden turvallisuudesta, vaatimustenmukaisuudesta, markkinoinnista, immateriaalioikeuksien kunnioittamisesta ja tuottajavastuusta. Tämä on edellytys kuluttajansuojan, ympäristövastuun ja reilun kilpailun toteutumiselle. Alustojen varastomallin mahdollistaminen lainsäädännöllä parantaisi valvonnan toteuttamiskelpoisuutta, sillä suoraan kotitalouksille suuntautuva valvonta on käytännössä erittäin haastavaa.
- **Pienten pakettien maksujen hyödyntäminen viranomaisvalvonnan rahoittamiseen:** EU:n ja kansallisten viranomaisten resurssit eivät nykyisellään riitä laajamittaisten pienpakettivirtojen tehokkaaseen valvontaan. EU:ssa päätetty kiinteä 3 euron tullimaksu on askel oikeaan suuntaan ja tasaa kilpailua osittain, mutta se ei yksin ratkaise markkinavalvontaan, tuoteturvallisuuteen ja ympäristöön liittyviä ongelmia. STJM katsoo, että pienten pakettien maksuja on hyödynnettävä viranomaisvalvonnan rahoittamisessa siten, että ne vastaavat todellisia valvonta- ja ympäristökustannuksia. Lisäksi on perusteltua tarkastella, voidaanko rahoitusta käyttää myös kuluttajansuojan toteuttamiseen erityisesti epäasiallisten markkinointimenettelyjen osalta.
- **DSA- ja DMA-sääntelyn tehokas toimeenpano ja sanktiointi:** Digipalveluasetus (DSA) ja digimarkkina-asetus (DMA) tarjoavat EU:lle välineitä verkkokauppa-alustojen toiminnan valvontaan, mutta niiden vaikuttavuus riippuu käytännön toimeenpanosta. Nopea, johdonmukainen ja riittävän tuntuva sanktiointi on välttämätöntä, jotta sääntöjä systemaattisesti rikkovat ja epäreiluja liiketoimintamalleja hyödyntävät toimijat eivät voi jatkaa toimintaansa EU:n sisämarkkinoilla.
- **EU:n tullikoodeksin uudistus ja komission toimivallan vahvistaminen:** EU:n tullikoodeksin uudistus luo perustan tehokkaammalle markkinavalvonnalle, mutta sen rinnalla komissiolle on annettava vahvempi rooli rajat ylittävien rikkomusten valvonnassa. Kansallisilla viranomaisilla ei

Emilia Gädda
+358 41 545 8142
emilia.gadda@stjm.fi

yksin ole riittäviä keinoja puuttua EU:n ulkopuolelta toimivien verkkokauppa-alustojen toimintaan. Komission vahvempi koordinoiva ja toimeenpaneva rooli on välttämätön, jotta sääntöjen noudattaminen voidaan varmistaa koko sisämarkkinalla.

Emilia Gädda
+358 41 545 8142
emilia.gadda@stjm.fi

17/2/2026

SUOMEN TEKSTIILI & MUOTI